

1. ΘΑ ΠΕΣΕΙ ΤΟ ΣΟΥΔΑΝ ΣΤΗΝ ΙΡΑΝΙΚΗ ΑΓΚΑΛΙΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/02/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/02/2024

Σελίδα: 10

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΑΠΟΨΗ

Θα πέσει το Σουδάν στην ιρανική αγκαλιά;

Του ΓΑΒΡΙΗΛ ΧΑΡΙΤΟΥ*

Το βράδυ της 15ης Απριλίου 2023, το βραδινό δελτίο ειδήσεων της κρατικής σουδανικής τηλεόρασης διακόπηκε απότομα. Πυροβολισμοί ακούστηκαν στο στούντιο, η φρόση του εκφωνητή δεν ολοκληρώθηκε, οι αναμεταδότες νέκρωσαν και κάπως έτσι άρχισε ακόμη ένας γύρος αιματηρής αναμέτρησης στο Σουδάν. Δέκα μήνες αργότερα, το βράδυ του περασμένου Σαββάτου, σφοδρές μάχες σημειώνονταν ξανά στον περίβολο του κτιρίου της κρατικής τηλεόρασης, οδηγώντας στο συμπέρασμα πως, παρότι ο τακτικός στρατός του Αμιντέλ Φατάχ αλ Μπουρκάν δείχνει να ελέγχει το μεγαλύτερο τμήμα της χώρας, οι ανταρτικές Δυνάμεις Ταχείας Υποστράτηγης του Μοχάμαντ Χαμντάν Ντάγκλο δεν είναι την τελευταία τους λέξη.

Το Σουδάν ανέκαθεν διάγει μακρές περιόδους αστάθειας. Ωστόσο, όταν με αφορμή τον πόλεμο στη Γάζα οι φιλοϊρανοί αντάρτες Χούθι αποφάσισαν να διεθνοποιήσουν τον εμφύλιο της Υεμένης, κλείνοντας τα στενά του Μπαμπί αλ Μάνταμ, η συμπεριφορά των κρατών που βρέχονται από την Ερυθρά Θάλασσα απέκτησε πρόσθετο ενδιαφέρον – και το Σουδάν ανήκει σε αυτήν την κατηγορία. Αρκεί μια γρήγορη ματιά στον χάρτη για να καταδειχθεί η ίση απόσταση ανάμεσα στις σουδανικές ακτές με τη «θερμή ζώνη» στα ανοικτά του Αντεν αφενός και αφετέρου με τη διώρυγα του Σουέζ και το ιρανικό θέρμετρο Ελ-Άτ – μόνιμος στόχος των ιρανικών πυραύλων που εκτοξεύονται από την Υεμένη. Εάν η παρούσα σουδανική αστάθεια προστεθεί

στο εύφλεκτο σκηνικό της Ερυθράς Θάλασσας, οι επιπτώσεις θα είναι απρόβλεπτες.

Πέρα από τις αέριες προσωποπαγείς αντιπαραθέσεις, ο προσανατολισμός της σουδανικής εξωτερικής πολιτικής καθόρισε τη μοίρα της χώρας. Με την επικράτηση της Ισλαμικής Επανάστασης στο Ιράν, το Σουδάν επέλεξε να προσδεθεί οικονομικά και στρατηγικά στην Τεχεράνη. Αποδείχθηκε επιλογή μοιραία, όταν, με τον απόηχο της 11ης Σεπτεμβρίου, η Δύση κατέταξε

Εάν η παρούσα σουδανική αστάθεια προστεθεί στο εύφλεκτο σκηνικό της Ερυθράς Θάλασσας, οι επιπτώσεις θα είναι απρόβλεπτες.

το Σουδάν, μαζί με το Ιράν και τη Συρία, στον λεγόμενο «Άξονα του Κακού», που υποστηρίζει τη διεθνή ισλαμική τρομοκρατία. Παράλληλα, το Ισραήλ φέρεται να βομβάρδισε στρατιωτικές αποθήκες και εργοστάσια στα περίχωρα του Χαρτούμ το 2009 και το 2012, προκειμένου να διακοπεί ο στρατιωτικός ανεφοδιασμός ιρανικής προέλευσης που προοριζόταν για τη Χαμάς. Στο μεταξύ, οι διεθνείς πιεστικές διακρίσεις, η οικονομία κατέρρευσε, τα εγκλήματα στο Νταρφούρ επιβεβαιώθηκαν την αρνητική εικόνα της χώρας στο εξωτερικό. Το Σουδάν τιμωρήθηκε για τις ατιμικές επιλογές του, πληρώνοντας με τον οριστικό διαμελισμό του, όταν στις 11/7/2011 το φιλοδυτικό (και φι-

λοϊρανικό) χριστιανικό Νότιο Σουδάν ανεξαρτητοποιήθηκε. Εκτοτε η σουδανική πολιτική ηγεσία συνειδητοποίησε ότι τα περιθώρια λανθασμένων επιλογών στενεύουν και αναίτησε την κατάλληλη συγκυρία που θα έδινε ένα τέλος στα διεθνή απομωνώση της. Η χρυσή ευκαιρία

έφτασε στα τέλη Μαρτίου του 2015, όταν η Σαουδική Αραβία αποφάσισε να πατάει τους φιλοϊρανοί Χούθι της Υεμένης και κάλεσε τις χώρες της περιοχής σε «αυτοράτωση κατά της τρομοκρατίας». Το Σουδάν άλλαξε στρατόπεδο και ο τότε πρόεδρος Ομάρ αλ Μπασίρ άρχισε να

απομακρύνεται από την ιρανική επιρροή. Με το τέλος της διακυβέρνησής του το 2019, η κυβέρνηση εθνικής ενότητας υπό τον τωρινό ισχυρό άνδρα της χώρας, στρατηγό Αμιντέλ Φατάχ αλ Μπουρκάν, με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων της πολιτικής και του στρατού, αποφάσισε ότι η πορεία του Σουδάν προς τη Δύση είναι μονόδρομος.

Οι Συμφωνίες του Αβράμ και η εξομάλυνση των σχέσεων με το Ισραήλ εξελίχθηκαν στο Σουδάν ως ένα αποφασιστικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Η συνάντηση του Νετανιάχου με τον Μπουρκάν στο Εντεμπε στις 3 Φεβρουαρίου 2020 δεν ήταν τυπική. Τον Σεπτέμβριο της επόμενης χρονιάς, η κυβέρνηση Μπουρκάν έκλεισε μια αλυσίδα ανταλλακτριών συναλλάγματος, ένα πολυτελές ξενοδοχείο και έναν ιδιωτικό πλοιοπλοκ σταθμό στο Χαρτούμ, που εμπλέκονταν σε κύκλωμα επιλιμήματος «μαύρου» χρήματος ιρανικής προέλευσης και διοχέτευε μερπιά σε τραπεζικούς λογαριασμούς της οργάνωσης Χαμάς. Λίγο προτού λήξει η θητεία Τραμπ, η εξομάλυνση των σχέσεων Σουδάν - Ισραήλ εθεωρείτο θέμα χρόνου. Ουδείς σήμερα νιορίζει πώς θα διαμορφωνόταν η κατάσταση εάν ο πρόεδρος Μπάιντεν θα συνέχιζε την τακτική των οικονομικών κινήτρων του προκατόχου ή εάν οι Ιρανικοί δεν θα υπάκουαν στις εντολές των Δημοκρατικών να μην ενισχύουν στρατιωτικά μία από τις δύο αντιπάλους στρατιωτικές φραξίες – το Μπουρκάν ή το Ντάγκλο. Θα επρόκειτο για μια επιλογή δύσκολη, αφού αμφότερες τάσσονταν υπέρ της δυτικής προοπτικής της

χώρας και αποδέχονταν να εξομάλυνουν οι σχέσεις με το Ισραήλ. Μοναδική τους διαφορά παραμένει ποιος τελικά θα καρπωθεί τις δυτικές οικονομικές ενισχύσεις.

Πρόσφατα, παρατηρείται μια ενδιαφέρουσα κινητικότητα εκ μέρους του στρατηγού Μπουρκάν, ο οποίος συνεχίζει να ελέγχει τη σουδανική διπλωματική υπηρεσία. Στις 20/1, το Σουδάν ανέστειλε επεισοδιακά τη συμμετοχή του στον περιφερειακό οργανισμό IGAD, ζητώντας από τις υπόλοιπες (φιλοδυτικές) χώρες-μέλη (Κένυα, Σομαλία, Αιθιοπία, Ουγκάντα, Νότιο Σουδάν, Τζιμπουτί) να μην αναμειγνύονται στις σουδανικές υποθέσεις. Οκτώ ημέρες αργότερα, ο Μπουρκάν μετέβη στην Αλγερία, ζητώντας από τον πρόεδρο Τεμπόν να αναλάβει μεσολαβητικό ρόλο – αίτημα που παραμένει μετέωρο. Τέλος, στις 5 Φεβρουαρίου, εντυπωσίασε η επίσκεψη του Μπουρκάν να επισκεφθεί την Τεχεράνη, θέλοντας προφανώς να αποστείλει ένα πικρό μήνυμα κυρίως προς τη διακυβέρνηση Μπάιντεν να δείξει ενδιαφέρον στις σουδανικές υποθέσεις προτού η χώρα αναγκαστεί να επιστρέψει στην πρόθυμη ιρανική αγκαλιά. Ένας φιλοϊρανικός υποτροπισμασμός του Σουδάν οφείλει να προβλημάτισε τις ΗΠΑ και τις χώρες που δηλώνουν παρούσες στην Ερυθρά Θάλασσα, με το θερμόμετρο της περιφερειακής έντασης να ανεβαίνει επικίνδυνα.

* Ο κ. Γαβριήλ Χαρίτος διδάσκει Ιστορία των Πολιτικών Σχέσεων Ελλάδας - Ισραήλ - Κύπρου στο Πανεπιστήμιο Μπεν - Γκουριόν και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι ερευνητής του **ΕΛΙΑΜΕΠ**.